

K. Horký dokazuje výtečnost svých Intimních veršů tím, že — spílá soustavně všemu, co jsem kdy kde a hlavně v Novině uveřejnil, a velebí a vynáší naproti tomu do nebes svůj kráček. Prý bych měl i se svými druhy chodit do školy k Horkému a učit se tu skutečné básnické formě; prý do Noviny nenapsal jsem nic, co by za něco stálo; „skutečné, ze života vyvážené hodnoty“ tvoří jen on, Karel Horký; Horkého poesie přežije prý o mnoho let všechny mé plané papírové fráze atd. Slyšíte jarmarečnického dryáčnicka před jeho boudou? A i ten má snad víc vkusu a — studu. Kdyby si takto vedl stánkář ohrožený ve svém obchůdku a odsouzený k nouzi a bídě, pochopil bys to, ale že takto smí psát literát o jiném literátu, a jen proto, že napsal o jeho sbírce veršové klidný kritický zdůvodněný soud, to jest cosi, co stojí za zaznamenání jako dokument sesurového veřejného českého života r. 1911.

Ale na tom není dost, to není poslední zbraň Horkého. Aby dokázal svou nebeťenost a mou podlost, vyfantasíroval si K. Horký obvinění, jehož perfidnost sloužila by ke cti muži, který jest detektivem z profese a pracuje celý život v tomto libezném řemesle. Abych to řekl stručně: neobviňuje mne náš gentleman z ničeho menšího než z plagiátu, kterého prý jsem se dopustil na něm. Takové jsem individuum: kárám veřejně Horkého a soukromě jsem z něho živ; „ssaju z jeho zdravé mízy,“ jak se stoudně vyjadřuje skromný p. Horký. A sice zplagoval prý jsem jakousi črtu p. Horkého „Piliny“ ve své „Povídce z doby pokoření“ (má znít: „Z roku pokoření“ — viz 12. sešit Noviny r. 1909)! Ale i v tom plagiátě jest prý vidět mé ubožáctví: kde Horký letí bleskem jako orel ke slunci, plazím já se jako žížala; co Horký poví ve čtyřiceti řádcích, nesvedu já ani na čtyřiceti stránkách. A tak stojí proti sobě: na jedné straně Horký, genius jadrné stručnosti, na druhé Šalda, senilní žvanivec a nadto zloděj.

Jsi spokojena, líbezná česká dušičko?

Jest mně nesmírně líto, že musím pobořit K. Horkému plán tak důmyslně sestavený, ale já jeho *arcidíla Pilin vůbec nečetl*. Vůbec: kdybych měl dělat zkoušku z Horkého epochálních feuilletonů, propadl bych bédně. Znáám jen několik čísel, která jsem kdysi náhodou četl v listech . . . ale těch zázračných „Pilin“ mezi nimi nebylo. *Knihu Horkého Pátek poslal jsem, hned jak mne došla, nebožtíku Drtilovi, který o ní napsal recenzi do Noviny 24. července 1908* (sešit 14). To ví Karel Horký stejně dobře jako já, a přece se nestydí vyslovovat obžalobu tak neskonale nízkou. Ostatně: domníval-li se Horký, že jsem opsal nebo zpracoval ve své povídce jeho črtu, — proč mlčet plná dvě léta? Proč mne nežádal ihned o vysvětlení? Ale to ne: čekal, až napíší o něm pravdivý kritický referát! A kdybych ho býval nenapsal, nezvěděl by vůbec svět o mém zločinu!

Ale mezi mou povídkou a črtou p. Horkého není vůbec žádné příbuznosti, ani *látkové* ne. Neboť p. Horký vyčetl něco z mé povídky, co tam vůbec není. V mé povídce totiž o piliny vůbec nejde! „Neřezou dřevaři dole dříví,“ jak tvrdí Horký. Dříví tam sice jest, ale ne piliny, a tedy ani jeho piliny!

Je-li třeba ještě někomu demonstrovat základní neuměleckost p. Horkého, hodí se k tomu výborně tento případ. Pan Horký sesumíruje v nejhrubších obrysech látku práce do tří všeobecných vět a myslí, že jí tím vystihl. Jeho methodou vypravován zněl by obsah Anny Kareniny takto: Jest žena, která se provdala za staršího vyššího úředníka. Jednoho dne spatří na návštěvě v sousedním městě

důstojníka, hraběte, a zamiluje se do něho; i on se do ní zamiluje. Žijí spolu, ale nejsou šťastni. Žena trpí touhou po svém dítěti, výčitkami svědomí a nervositou. Mezi milenci propukají hádky, které doženou provinilou ženu k sebevraždě.

Redukují-li si Annu Kareninu v tyto hrubé a všeobecné prvky látkové, shledám, že Tolstoj opsal ne jeden, ale deset románů, poněvadž jest napsána řada románů před Tolstojem, které mají tutéž látku. A romány ty byly by logikou Horkého mnohem lepší než Karenina, poněvadž jsou stručnější: Kde má Anna Karenina čtyři svazky, mají ony svazek jen jeden.

Ale dost o tom.

Bylo by to všecko jen bezmezně směšné a bezduché, nebýt to tak nízké a typické pro zvláštnost dnešního literárního života českého.

Antonio Fogazzaro,

básník a romanopisec italský, zemřel v rodišti svém ve Viconze 7. března skoro 69letý. S Fogazzarem odchází velmi populární a typický spisovatel italský, duch opravdový i jemný básník, přesto, že býval velmi často přeceňován. První díla Fogazzarova byly veršové knihy *Miranda* (1874) a *Valsolda*, na nichž leží odlesk mladých bojů duševních a v nichž jímá zbožný cit přírodní. Do širších kruhů pronikl Fogazzaro teprve knihami prózovými: *Malombra*, *Daniele Cortis* a *Il mistero del poeta*, které svou mravní opravdovostí, přítulnou melancholií a spiritualistickým přesvědčením odkloňují se vášnivě od soudobého verismu, jenž strhuje pod svůj praporek řadu nadaných spisovatelů tehdejší mladé Italie. Velký rozruch způsobil náboženský román *Fogazzarův Il santo*, v němž projevila se autorova víra v možnost reformy katolické a jeho sympatie s modernismem. Poslední román *Fogazzarův, Leila*, naopak oblévá ideálním světlem živly tradiční a byl vykládán jako odvolání Santa, ačkoliv nemá toho dosahu programového a Fogazzarovi šlo jen, jak několikrát tvrdil, o to, vytvořit živé osoby a osudy lidské. Ale není pochyby o tom, že tvárná básnická síla Fogazzarova nebyla veliká a že často místo osudů podal jen themata k diskusím a traktátům. Výše cení kritika romány *Piccolo mondo antico* a *Piccolo mondo moderno* (asi Kousek někdejšího a Kousek dnešního světa), v nichž jest Fogazzaro více umělcem a méně filosofem nebo propagátorem; zvláště *Mondo antico* má místa zralé, slunné krásy a vyrovnané síly charakterisační. Fogazzaro byla ušlechtilá, věřící duše a jemný básník, ne ovšem vulkanické síly tvůrčí, ale rozhodně nebyl myslitel. Spravedlivého, ač přísného soudu dostalo se Fogazzarovi od největšího dnešního kritika italského a vynikajícího estetika *Benedetta Croce*. Croce viděl ve způsobu, jakým smířoval Fogazzaro požadavky rozumu a kritiky a své vnitřní přesvědčení náboženské, spiritualism a theism s darwinismem, cosi hračkářského a povrchního a také v politických ideách Fogazzarových, které chtěly srovnat málo důsledně a jasně katolicism se socialismem, viděl neapolský myslitel jen kuriositu, která nebude moci zapustiti hlubších kořenů v naší době zmítané protívami, jichž nedovedl Fogazzaro pojmuti a promysleti v jejich zásadné určitosti a příkrosti.